

Forskningsafsnittet



Aarhus Universitetshospital,
Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Risskov,
Skovagervej 2
8240 Risskov

Årsberetning 2012

Indholdsfortegnelse

Personale	4
Igangværende forskning	6
Ph.d.-projekter	6
Ph.d.-projekter, hvori Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center indgår	12
Andre forskningsprojekter	14
Samarbejdsrelationer	26
Videnskabelige kongresser, konferencer og lignende	28
Indlæg/foredrag/poster	28
Undervisning/forelæsning	34
Vejledningsopgaver (ph.d.-projekter)	34
Bedømmelsesopgaver	35
Udvalg mm.	36
Publikationsliste.....	38
Monografier/bidrag til monografier.....	38
Artikler i internationale tidsskrifter.....	39
Artikler i danske tidsskrifter (peer-reviewed).....	40
Andre publikationer	40
Interviews/medier	40
Bevillinger modtaget i 2012.....	41

Til samarbejdspartnere og bevillingsgivere

Hermed fremsendes årsberetningen 2012 for Forskningsafsnittet, Aarhus Universitetshospital, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Risskov.

I 2012 er den kliniske forskning ved Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center yderligere styrket, såvel med nye projekter som med fortsættelse/afslutning af andre.

Således er forskningsafsnittet kommet i mål i et samarbejde med nordiske centre med Nord-LOTS-projektet: En undersøgelse af effekten af kognitiv adfærdsterapi og/eller medicin til børn og unge med OCD. Der er i dette studie i alt inkluderet 267 patienter.

Generelt er forskningsplanen for Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center, Aarhus Universitetshospital fulgt. Forskningsafsnittet har i 2012 publiceret i alt 10 originalartikler i internationale og/eller nationale tidsskrifter inden for afsnittets forskningsområder. Endvidere er fra afsnittet udgået 19 bøger/bidrag til bøger på dansk samt en ph.d.-afhandling.

Per Hove Thomsen
professor, overlæge, dr.med.,
leder af Forskningsafsnittet

Personale

Ph.d.-studerende og fastansatte i forskningsafsnittet i 2012

Professor, overlæge, dr.med., Per Hove Thomsen (leder af forskningsafsnittet),
klinisk assistent, ph.d.-stud., læge Anne Virring Sørensen,
læge, ph.d.-stud. Janne Helverskov,
psykolog, ph.d. Loa Clausen,
psykolog, ph.d.-stud. Katja Hybel,
psykolog, ph.d.-stud. Kirsten Krabek Frantzen,
sundhedsplejerske, MPH, ph.d.-stud. Sanne Lemcke,
psykolog Anne-Mette Lange,
psykolog Anne-Katrine Hansen,
psykolog Lene Hvam,
psykolog Pia Dengsø,
psykolog Mette S. Daubjerg,
klinisk assistent Pernille C. Dansbo,
psykolog Bo Skytte,
distriktssygeplejerske Jette Munck
forskningsårsstuderende Tina Kissow Lildal,
forskningsassistent Julie Lysdahl Eriksen
cand.scient. Jeppe W. Larsen.
professorsekretær Jytte Breining,
forskningssekretær, sekretær for afsnitsledelsen Rikke E. Hansen,
forskningssekretær Thea Wohlfarth.

Personer som haft fast tilknytning til forskningsafsnittet

Konst. ovl., ph.d. Judith B. Nissen,
overlæge Kristian Rokkedal,
overlæge Helle Rasmussen,
overlæge Meta Jørgensen,
afdelingslæge Lene Ruge Møller,
afdelingslæge Merete Juul Sørensen,
post-doc., ph.d. Charlotte Ulrikka Rask,
psykolog Karin Christensen,
psykolog Tanja Gjerlev Andersen,
specialpsykolog Dorte Damm,
studentermedhjælper Sanne Rægaard Kold,
studentermedhjælper Anne Hauge Fynbo,
studentermedhjælper Trine Wigh Arildskov,
studentermedhjælper Sofie Grønnegaard Andersen,
lektor, ph.d. Morten Frydenberg, Institut for Biostatistik, Aarhus Universitet.

Ph.d.-studerende og forskningsaktive fra andre institutter med fast tilknytning til forskningsafsnittet

Psykolog, ph.d. Rikke Lambek, Psykologisk Institut, Aarhus Universitet,
psykolog, ph.d.-stud. Gry Kjærdsdam Telléus, Aarhus Universitetshospital, Aalborg Sygehus,
psykolog, ph.d.-stud. Sanne Kjær Vandborg, Klinik for OCD, Aarhus Universitetshospital Risskov.
Læge Mette Viller Thorgaard, Forskningsklinikken for Funktionelle Lidelser, Aarhus Universitetshospital, Aarhus Sygehus.

Vedrørende **øvrige tilknyttede forskere** henvises til oversigten over igangværende forskning.

Igangværende forskning

Ph.d.-projekter

Cand.med. Janne L. Helverskov

Et opfølgingsstudie af 647 patienter behandlet på Center for Spiseforstyrrelser

Vejledere: **Per Hove Thomsen**, professor, overlæge Ole Mors (Center for Psykiatrisk Grundforskning, Aarhus Universitetshospital Risskov), Morten Frydenberg, Institut for Biostatistik, Aarhus Universitet og **Kristian Rokkedal**.

Den nuværende diagnostiske klassifikation af spiseforstyrrelser lider under en begrænset indholdsmæssig og prædiktiv validitet. Med henblik på at forbedre klassifikationen mangler metodemæssigt solide studier med repræsentative kohorter.

Formålet med projektet var dels at opgøre prognosen for patienter behandlet på Center for Spiseforstyrrelser hhv. 2½ og 5 år efter behandlingsstart, dels at afdække forskelle og ligheder mellem forskellige undergrupper af spiseforstyrrelser og dermed bidrage til den internationale diskussion om validiteten af de nuværende diagnostiske kriterier for spiseforstyrrelser.

Disse formål blev belyst i tre studier; et tværsnitsstudium (studium II) og to opfølgingsstudier (studium I og III). I studium II deltog 965 kvinder i alderen 13-54 år, som havde en spiseforstyrrelse som hoveddiagnose. Patienter med et BMI > 30 kg/m² blev ekskluderet. I studium I deltog 629 af disse patienter, og deres prognose blev evalueret på baggrund af data indsamlet prospektivt så vel som retrospektivt, over 30 måneder. I studium III deltog 570 af patienterne fra studium II, og deres prognose blev evalueret efter hhv. 30 og 60 måneders opfølgning. Prognosen blev evalueret som hhv. diagnose- og symptomremission og efterfølgende tilbagefald til en spiseforstyrrelse. Mulige prædiktorer for remission blev testet. Desuden udførte vi en frafaldsanalyse og undersøgte mulige faktorerers betydning for frafald i opfølgingsstudiet.

Resultaterne i studium II peger på, at de nuværende kriterier for anorexia nervosa (AN) og bulimia nervosa (BN) er for restriktive. Desuden identificerede vi flere veldefinerede undergrupper af uspecifikke spiseforstyrrelser (eating disorders not otherwise specified (EDNOS)), der signifikant adskilte sig fra AN og BN. Betydningen af disse fund i forhold til den kommende revision af DSM-5 blev diskuteret.

I studium I fandt vi at 72 % af patienterne opnåede diagnoseremission og 42 % opnåede symptomremission. Tilbagefald forekom hos hhv. 46 % og 27 %. Uanset diagnose ved opfølgingsstart (t0) var den hyppigste diagnose ved tilbagefald EDNOS af bulimisk type (EDNOS-

BN). Blandt de unge fandt vi ingen forskel i prognosen mellem diagnosegrupperne. Voksne med EDNOS af anorektisk type (EDNOS-AN) havde den dårligste prognose. En lav idealvægt eller et lavt BMI ved t0 var prædiktorer for en dårlig prognose for patienter med en spiseforstyrrelse med undervægt (LW, dvs. AN eller EDNOS-AN). Hyppigheden af bulimisk adfærd (BP) ved t0 var prædiktor for en dårlig prognose for patienter med en normalvægtsspiseforstyrrelse (NW, dvs. BN eller EDNOS-BN). For den samlede population var psykiatrisk komorbiditet i form af en personlighedsforstyrrelse prædiktor for en dårlig prognose.

I studium III fandt vi at 39 % havde opnået diagnoseremission ved 30 måneders opfølgning og 56 % ved 60 måneders opfølgning. Unge havde en bedre prognose end voksne efter 30 måneder. Voksne med både LW og BP havde den dårligste prognose. Skift i diagnose fra LW til NW var hyppigt forekommende (22 % efter 30 måneder, 19 % efter 60 måneder) mens det modsatte var sjældent forekommende (3 % efter 30 måneder, 2 % efter 60 måneder). Længden af behandling mod spiseforstyrrelsen var positivt associeret til deltagelse i opfølgningsstudiet.

Samlet set fandt vi resultater der var lige så gode eller bedre sammenlignet med tidligere undersøgelser. Den kumulerede diagnoseremissionsrate var ved 30 måneder 72 %, men 46 % af disse havde tilbagefald inden for opfølgningsperioden. Overraskende fandt vi at voksne med EDNOS-AN havde den dårligste prognose i studie I, mens dette gjaldt LW med BP i studie III. Sidstnævnte var den mest ustabile diagnose set over 60 måneder. Såvel indholds- som prædiktiv validitet af de nuværende spiseforstyrrelseskriterier var lav for unge. Spiseforstyrrelser med alvorlige fysiske og adfærdsmæssige symptomer men med få psykologiske spiseforstyrrelsessymptomer er hyppige (studie II: 24 % af alle LW og 9 % af alle NW). Kun få studier har beskæftiget sig med disse til trods for at såvel indholdsmæssige som eksterne validatorer peger på, at der kan være tale om selvstændige diagnostiske enheder.

Ph.d.-studiet er afsluttet og afhandlingen blev forsvaret den 20. juni 2012. Bedømmere på afhandlingen var overlæge, ph.d. Hans Jørgen Søgaard, Psykiatrisk Forskningsenhed Vest, Regionspsykiatrien Herning, professor, ph.d. Kerstin von Plessen, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg samt forskningsleder Øyvind Rø, Oslo Universitetssygehus.

Cand.med. Anne Virring Sørensen

Description and evaluation of sleep patterns in children with attention deficit/hyperactivity disorder before and after treatment

Vejledere: afdelingslæge **Lene Ruge Møller**, professor Poul Jennum, Glostrup og professor **Per Hove Thomsen**.

Projektet er et klinisk studie af søvnproblemer hos børn med ADHD. Der er øget fokus på søvns betydning i forhold til udvikling af problemer i dagtiden, herunder påvirkningen af ad-

færden. De søvnstudier der til dags dato er lavet på patienter med ADHD har ikke entydige resultater pga. stor heterogenicitet i gruppen og designmæssige variationer.

I aktuelle studie undersøges børn med ADHD for træthed om dagen og sammenlignes med børn uden ADHD. Der skal laves objektive søvnmålinger over 24 timer samt en grundig udredning i forhold til komorbiditet og undertype af ADHD. Yderligere udfyldes spørgeskemaer i forhold til daglig funktion og patienternes reaktionshastighed måles. Der tages en blodprøve for at udelukke kendte biokemiske årsager til træthed.

Efter medikamentel behandling gentages ovenstående målinger hos børn med ADHD og resultaterne sammenlignes med målingerne fra før den medikamentelle behandling for at se på effekten af behandlingen, dels på søvnen, dels på det daglige funktionsniveau.

Ved årsskiftet 2013 var der ca. 65 inkluderede patienter. Inklusion forventes afsluttet sommer 2013. Projektet afsluttes i 2014.

Cand.psych. Katja Anna Hybel

Neuro- og metakognitive markører samt prædiktorer for behandlingsrespons hos børn og unge med OCD

Vejledere: professor Erik Lykke Mortensen, Københavns Universitet, Ph.d. Else De Haan, Amsterdam (NL), professor **Per Hove Thomsen**.

I projektet undersøges, hvordan børn med OCD adskiller sig fra normalt fungerende børn samt børn med andre angstlidelser.

Studiet undersøger forskelle med hensyn til eksekutiv dysfunktion (kognitiv "selvregulering"), opmærksomhed over for emotionelt ladede visuelle stimuli samt metakognitive forvrængninger (tænkning om egen tænkning).

Stabiliteten af neuro- og metakognitiv funktion over tid belyses og det undersøges, om ændringer kan associeres med behandlingsrespons. Mulige neuro- og metakognitive prædiktorer for behandlingsrespons afsøges.

Obsessiv-kompulsiv tilstand (OCD) er en hyppig og alvorlig psykisk lidelse blandt børn og unge. Tilstanden er karakteriseret ved tilbagevendende, ubehagelige tvangstanker og/eller tvangshandlinger.

I de senere år har der været øget opmærksomhed på lidelsens heterogenitet og erkendelse af behovet for at identificere potentielle subdimensioner. Neuropsykologiske funktionsforstyrrelser og metakognitive forvrængninger har været fremført som kernemarkører, men der er få studier vedrørende børn og unge. Hvad behandling angår, er der behov for at finde frem til nøglefaktorer, der kan fortælle, hvilke børn og unge, der profiterer af hvilken type behandling.

I studiet indgår 50 (7-17 årige) patienter med OCD, 50 normalt fungerende børn og unge matched på køn og alder, 50 børn og unge (7-17 år) med anden angstlidelse. Der testes med neuropsykologisk testbatteri samt forældre- og selvrapporteringsskalaer vedrørende eksekutiv funktion og metakognition før og efter manualiseret kognitiv adfærdsterapi. Resultaterne sammenholdes med mål for symptomsværhedsgrad før, under og efter behandling.

Perspektivet er at bidrage til en grundlæggende viden om neuropsykologiske og metakognitive processers beskaffenhed og betydning for sygdomsudvikling og behandlingsprognose ved OCD.

Projektet er sideprojekt til Nordic Long-term OCD Treatment Study (NordLOTS).

Rekruttering af børn og unge med andre angstlidelser foregår i samarbejde med lektor Mikael Thastum, Angstklinikken, Psykologisk Institut, Aarhus Universitet.

Projektet løber over perioden 01.06 2010–31.05. 2016. Dataindsamling er fortsat i 2012. Inklusionen afsluttes i løbet af foråret 2013.

Sundhedsplejerske, MPH Sanne Lemcke

Tidlig opsporing af ADHD og autisme hos småbørn. En opfølgning i Bedre Sundhed for Mor og Barn kohorten

Vejledere: Klinisk lektor, dr.med. Marlene B. Lauritsen (Forskningsenhed for Børne- og Ungdomspsykiatri, Region Nordjylland), professor **Per Hove Thomsen**, professor Erik T. Parner (Sektionen for Biostatistik, Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet), lektor Merete Bjerrum (Sektionen for Sygeplejevidenskab, Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet).

Projektets formål er, at undersøge om forældre-rapporterede forskelle i udvikling og adfærd i de første to leveår kan forudsige, hvilke børn der senere får en ADHD- eller autismediagnose.

Projektet er opdelt i fire studier:

Et follow-up studie af de tidlige kognitive, sproglige og motoriske tegn på autisme i Bedre Sundhed for Mor og Barn kohorten inklusiv sammenligning med børn med mental retardering.

Et follow-up studie af de tidlige kognitive, sproglige og motoriske tegn på ADHD i Bedre Sundhed for Mor og Barn kohorten. Svarende til det projekt, der er gennemført om autisme og med sammenligning af de to diagnosegrupper for at klarlægge eventuelt tidlige diagnosespecifikke tegn.

Et follow-up studie af de tidlige tegn på ADHD og autisme i Bedre Sundhed for Mor og Barn kohorten med hensyn til den tidlige regulering og emotionalitet ved hjælp af mødrenes oplysninger om amning, søvn, rytme, kolik og temperament.

Studierne bygger på oplysninger fra kohorten Bedre Sundhed for Mor og Barn, hvor man har interviewet ca. 70.000 kvinder, da deres børn var 6 og 18 måneder gamle. Interviewene indeholder oplysninger om moderens oplevelser af barnets trivsel, adfærd og vækst. Via registre er det muligt at identificere de børn, der senere har fået en ADHD eller autisme diagnose. Ved at sammenligne oplysningerne om dem med resten af kohorten, vil det være muligt at beskrive de eventuelle karakteristika ved børn med ADHD og autisme før 2 års alderen.

Projektet er påbegyndt medio 2010 og forventes afsluttet medio 2013. I løbet af 2012 er data fra registre og Bedre Sundhed for Mor og Barn kohorten blevet analyseret. Den første artikel om kognitive, sproglige og motoriske tegn på autisme er skrevet færdig og accepteret til publikation af et internationalt tidsskrift.

Cand.psych. Kirsten Krabek

Caring for the caregiver. A qualitative study of parental treatment preferences in autistic children

Vejledere: lektor, dr.med. Marlene B. Lauritsen (Forskningsenhed for Børne- og Ungdomspsykiatri, Region Nordjylland), lektor, ph.d. Merete Bjerrum, Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet, professor Lene Tanggaard, Aalborg Universitet, overlæge **Meta Jørgensen**.

Formålet med ph.d.-projektet er at undersøge, om og hvordan forældrerelaterede prædiktorer har betydning for hvilken autismspecifik behandlingsmetode, der er mest optimal for familien og dermed styrker behandlingen af barnet med autisme. Herunder er det også ph.d.-projektets formål at undersøge og definere faktorer, der er af betydning for forældrene i vurderingen af, hvorvidt de finder behandlingen optimal.

Første artikel er et *mixed method* systematisk review, der har fokus på at skabe overblik over, hvilken viden vi har om forældrenes psykologiske profil – særligt med fokus på emnerne *locus of control, sense of competence, self-efficacy*.

Analysearbejdet og præsentation af resultater er pågående og der arbejdes på færdiggørelse af artiklen.

Efterfølgende gennemføres kvalitative interviews og udvalgte psykologiske test af udvalgte forældre selekteret efter behandlingstilbud med henblik på at opnå indsigt i forhold og elementer ved behandlingen, som forældre vurdere er væsentlig. Hensigten er ved hjælp af *mixed methods* at analysere, om der er sammenhæng mellem præferencer til behandling og forældrenes psykologiske profil.

Relevante tests til gennemførelse af forskningsprojektet er oversat efter internationale guidelines for tilbageoversættelse og godkendt hos rettighedshaver.

Samarbejde med Aarhus Kommune vedr. deltagere i forskningsprojektet er etableret og samarbejdsaftale er under udarbejdelse.

Studiets undersøgelser vil skabe viden om forældrenes præferencer i forhold til behandling og koble dette kendskab med forældrenes særlige kompetencer samt hvilken samspilsdynamik og forældretil, der kendetegner familien, hvorved man fremadrettet kan inddrage disse perspektiver i udredningsprocessen. Resultaterne fra studiet vil kunne danne baggrund for konkrete anbefalinger af, hvilken behandlingsmetode der vil være optimal for den enkelte familie. Hermed kan man forøge barnets udviklingsmuligheder, forøge familiens stabilitet og dermed antages at velværet fremmes for familier, der i forvejen er belastede.

Projektet er påbegyndt i 2010 og forventes afsluttet i 2014.

Cand.psych. Gry Kjærdsdam Telléus (i samarbejde med Klinik Børn og Unge, Enheden for Psykiatrisk Forskning, Aalborg Universitetshospital, og Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg)

Profil og forløb af kognitive deficits hos børn og unge med anorexia nervosa

Vejledere er **Per Hove Thomsen** og cand.psych., ph.d. Birgitte Fagerlund (Bispebjerg Hospital), Jens Richard Jepsen, Glostrup, Eva Christiansen, København og Mette Bentz, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg.

Forskningsprojekt *Profil og forløb af kognitive deficits hos børn og unge med anorexia nervosa* har som formål, at undersøge på hvilken måde de kognitive funktioner bliver påvirket, når man lider af spiseforstyrrelsen anorexia nervosa. Formålet er at sikre øget viden om og forståelse af betydningen af vægttab og underernæring for de kognitive funktioner, samt at se hvilken rolle andre psykiatriske sygdomme sammen med anorexia nervosa spiller.

Spiseforstyrrelsen anorexia nervosa er kendetegnet ved lav kropsvægt, forvrænget kropsoptagelse, frygt for vægtøgning, undgåelse af fedt- og sukkerholdig mad samt en række alvorlige helbredsmaessige konsekvenser, såvel fysiske som psykiske.

Anorexia nervosa ses oftest blandt piger i alderen 12-19 år. Det anslås at omkring 0,7 % af piger i denne aldersgruppe lider af sygdommen. Anorexia nervosa er en multifaktoriel lidelse, hvilket betyder, at en række disponerende, udløsende og vedligeholdende faktorer spiller sammen under udviklingen af et sygdomsforløb.

Påvirkningen af de kognitive funktioner hos patienter med anorexia nervosa er primært dokumenteret i undersøgelser gennemført blandt voksne patienter. Her er der fundet påvirkning af en række kognitive domæner.

I forskningsprojektet undersøges det hvordan de kognitive funktioner påvirkes hos børn og unge med anorexia nervosa. I undersøgelsen deltager børn og unge fra 9 til og med 17 år.

Der er ikke andre danske studier, der undersøger dette og kun ganske få internationale studier af denne børne- og ungegruppe.

I projektet indgår endvidere en kontrolgruppe indeholdende samme antal raske kontrolpersoner som antallet af probander i undersøgelsen. Forskningsprojektet forløber planmæssigt og der er rekrutteret næsten dobbelt så mange probander (n 94) i projektet som forventet. Disse 94 probander er fordelt på de tre deltagende centre:

Afsnit for Spiseforstyrrelser A2a, Klinik Børn og Unge, Psykiatrien, Aalborg Universitetshospital,

privatpraktiserende speciallæge i børne- og ungdomspsykiatri Eva Christiansen, Badstuestræde 7, København, og

BUC-Bispebjerg, Afsnit for Patienter med Spiseforstyrrelser, Bispebjerg Hospital.

Ph.d.-projekter, hvori Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center indgår

Cand.psych. Sanne Kjær Vandborg (med udgangspunkt i Klinik for OCD og Center for Psykiatrisk Grundforskning, Aarhus Universitetshospital Risskov)

Hukommelse og eksekutive funktioner hos voksne med OCD

Vejledere er **Per Hove Thomsen**, overlæge Birgit Bennedsen, De Psykiatriske Specialklinikker, Århus Universitetshospital Risskov, ledende neuropsykolog Anders Degn Pedersen, Hammel Neurocenter.

Formålet er at undersøge om:

- patienter med OCD har dårligere hukommelse og eksekutive funktioner end raske kontrolpersoner,
- hukommelse og eksekutive funktioner hos patienter med OCD kan forudsige udbytte af kognitiv adfærdsterapi,
- hukommelse og eksekutive funktioner hos patienter med OCD ændres efter et kognitivt adfærdsterapeutisk forløb.

Vi har undersøgt 42 patienter med OCD fra Klinik for OCD og angstlidelser, Aarhus Universitetshospital Risskov, og 42 raske kontrolpersoner. Vi undersøgte patienterne før og efter et forløb med kognitiv adfærdsterapi og de raske kontrolpersoner blev undersøgt inden for et tilsvarende tidsinterval. Alle deltagere blev undersøgt med Yale-Brown Obsessive Compulsive

Scale, Hamilton Depression Rating Scale, Global assessment of Functioning, og en række neuropsykologiske tests af hukommelse og eksekutive funktioner.

Vi finder, at patienter med OCD klarer sig dårligere på en kompleks og krævende test af visuospatial hukommelse og organiseringsevner (Rey Complex Figure Test (RCFT)) sammenlignet med raske kontrolpersoner. Der er ingen andre signifikante forskelle mellem grupperne på nogle af de andre neuropsykologiske testpræstationer.

Vi konkluderer, at patienter med OCD muligvis har dårligere hukommelse og eksekutive funktioner, når de skal løse komplekse og krævende tests, som kræver et samtidigt samspil af både hukommelse og eksekutive funktioner – hvilket de fleste hverdagslivsaktiviteter kræver.

Der er ingen forskelle på hukommelse og eksekutive funktioner målt før kognitiv adfærdsterapi hos patienter med et stort udbytte af terapien (recovered) (59 %) sammenlignet med patienter med et lavt udbytte af terapien (non-recovered) (41 %). Patienter med et lavt udbytte af terapien har et dårligere socialt funktionsniveau målt før terapien end patienter med et stort udbytte af terapien. Vi konkluderer, at hukommelse og eksekutive funktioner hos patienter med OCD sandsynligvis ikke kan forudsige udbytte af kognitiv adfærdsterapi, men at socialt funktionsniveau er en mulig prædikator for udbytte af kognitiv adfærdsterapi hos patienter med OCD.

Både patienter med OCD og raske kontrolpersoner forbedrer deres præstationer på neuropsykologiske retests af hukommelse og eksekutive funktioner, men disse forandringer er ikke reliable, når resultaterne korrigeres for effekt af retest. Efter det kognitive adfærdsterapeutiske forløb, klarer patienterne sig fortsat dårligere på RCFT end de raske kontrolpersoner. Vi konkluderer, at nedsat visuospatial hukommelse og organiseringsevner muligvis er et vedvarende, selvstændigt træk ved OCD uafhængigt af symptomtilstanden.

Grundet barsel er aflevering af ph.d.-afhandlingen udskudt til ultimo januar 2014.

Læge Mette Viller Thorgaard

Health anxiety and illness behaviour in children of parents with severe health anxiety

Vejledere: post-doc. **Charlotte U. Rask**, psykolog, ph.d. Lisbeth Frostholt, Forskningsklinikken for Funktionelle Lidelser, Aarhus Universitetshospital, Aarhus Sygehus, professor Lynn Walker, Vanderbilt University, Nashville, Tennessee, assistant professor Tamlin Conner, University of Otago, New Zealand.

Formålet med projektet er at undersøge symptomer på helbredsangst i tre grupper af børn i alderen 8-17 år: børn af mødre diagnosticerede med helbredsangst, børn af mødre med en kronisk fysisk sygdom (rheumatoid artrit) og børn af raske mødre. Endvidere ønsker vi at undersøge, om børn af mødre med helbredsangst er mere bekymrede mht. sundhed og sygdom og har flere symptomer på følelsesmæssige forstyrrelser end de to andre grupper.

Andre forskningsprojekter

Afdelingslæge, ph.d. **Judith B. Nissen**, psykolog **Karin Christensen**, psykolog **Katja Hybel**, psykolog **Mette Kristensen**, psykolog **Tanja Andersen**, professor **Per Hove Thomsen**, psykolog Kitty Dahl (Regionscenter Børne- og Ungdomspsykiatrisk afdeling, Oslo), overlæge Tord Ivarsson (Regionscenter Børne- og Ungdomspsykiatrisk afdeling, Oslo og Dr. Silvias Børne- og Ungdomspsykiatrisk Hospital, Göteborg), psykolog Robert Valderhaug (Regionscenter Børne- og Ungdomspsykiatrisk afdeling, Trondheim), overlæge Bernhard Weidle (Stavanger)

Nordic long-term OCD treatment Study. Et fællesnordisk studie af psykoterapeutisk og medikamentel behandling af OCD (svære tvangstanker og tvangshandlinger) hos børn og unge

Studiet er et fællesnordisk studie af psykoterapeutisk og medikamentel behandling af OCD hos børn og unge. Efter indgående diagnosticering tilbydes patienter i alderen 7-18 år med moderat til svær OCD behandling med CBT, evt. suppleret med SSRI og augmentationsbehandling. I undersøgelsen standardiseres CBT-behandlingen af OCD. Patienter, som ikke responderer tilfredsstillende på CBT alene, indgår i et kontrolleret studie af sertralin som tillæg til psykoterapi.

OCD (obsessiv-kompulsiv tilstand) er karakteriseret ved tvangstanker og tvangshandlinger. Blandt børn og unge ses en hyppighed på 1-1½ %. Debutalderen er i tidlige skolealder. OCD er en ofte kronisk tilstand, som forårsager nedsat livskvalitet. Den bedst dokumenterede behandling er kognitiv adfærdsterapi (CBT) og medikamentel behandling med SSRI-præparater. Både CBT og SSRI alene er signifikant bedre end placebo og kombinationen af medicin og CBT er bedre end medicin alene. Cirka 10-25 % responderer dog ikke eller kun delvist trods optimal behandling.

Der er udarbejdet en evidensbaseret behandlingsprotokol vedr. CBT og medikamentel behandling med fokus på væsentlige prædiktorer for det kliniske respons på behandling, herunder komorbiditet, køn, debutalder, symptomtyper og disposition.

Studiet har affødt væsentlige sideprojekter, herunder bestemmelse af hjerne-glutamat-niveauet samt genetiske studier med fokus på visse transmittersystemer. Disse data sammenholdes med de psykologiske data og med behandlingseffekt, hvorved man kan opnå en samlet beskrivelse af transmittersystemers betydning i relation til køn, symptomdebut og OCD-symptomer hos børn og unge.

Inklusionen i studiet er afsluttet juni 2012 med inklusion af 270 patienter, hvorefter dataanalysen er påbegyndt.

Konst. overlæge, ph.d. **Judith B. Nissen**, læge **Kathrine Hesselberg**, professor **Per Hove Thomsen**

Obsessiv-kompulsiv tilstand (OCD). Prædiktive faktorer for forløb og behandling. Et studie af en klinisk population af børn og unge. Tvangstanker og tvangshandlinger i dagligdagen. Prædiktive faktorer for symptomer og behandlingseffekt

I projektet følges patienter henvist og udredt for OCD i perioden 1998-2004. Opfølgningen sker efter 7 år. Hvert år kontaktes således de patienter, der har været henvist til BUC i perioden 1998-2004 med diagnosen OCD. Der spørges bl.a. til deres oplevelse af behandlingseffekten samt hvordan det er gået siden udskrivelsen. I denne forbindelse er der fokus på såvel OCD som forekomst af komorbiditet.

Inklusionen af patienter er afsluttet og manuskript fremsendes til tidsskrift foråret 2013.

Konst. overlæge, ph.d. **Judith Becker Nissen**, professor **Per Hove Thomsen**, cand.scient. Henriette Buttenschøn (Århus Universitetshospital Risskov), professor Ole Mors (Århus Universitetshospital Risskov), læge Robert Valderhaug (Børne- og Ungdomspsykiatrisk afdeling, Trondhjem), psykolog Kitty Dahl (Regionscenter for børne- og ungdomspsykiatri, Oslo) og overlæge Tord Ivarsson (Børne- og Ungdomspsykiatrisk modtagelse, Göteborg).

Er genvarianter i det glutaminerge system associeret med obsessiv-kompulsiv tilstand?

Undersøgelsen er et delprojekt af det større nordiske multicenterbehandlingsprojekt, NordLOTS. I forbindelse med udredning og behandling i relation til NordLOTS anmodes om spytp prøver fra patient og forældre. Fra disse prøver oprensnes DNA, der videreundersøges for forekomst af specifikke variationer i gener involveret i udvalgte neurotransmittersystemer, herunder det glutaminerge, serotonerge og dopaminerge neurotransmittersystem. Associationen mellem de specifikke variationer og forekomst af OCD undersøges.

Studiet gennemføres i et samarbejde med professor Elias Eriksson, Farmakologisk afdeling, Sahlgrenska Akademi, Göteborg Universitet.

Projektet er godkendt af Videnskabsetisk Komite, Datatilsynet samt PKU-styrelsen. Studiet er påbegyndt i 2008. Inklusionen er afsluttet og DNA-oprensning og analyse er påbegyndt.

Konst. overlæge, ph.d. **Judith Becker Nissen**, professor **Per Hove Thomsen**

Forekomst af OCD samt relevant komorbiditet blandt danske tvillinger

Undersøgelsen er et registerstudie med fokus på forekomst af OCD i en dansk tvillingepopulation. I de tvillingepar, hvor mindst en af tvillingerne har haft OCD, undersøges for forekomst af anden psykiatrisk lidelse.

Dataanalysen er påbegyndt og manuskriptet forventes klar efteråret 2013.

Konst. overlæge, ph.d. **Judith Becker Nissen**, professor **Per Hove Thomsen**, cand.scient. Henriette Buttenschøn (Århus Universitetshospital Risskov), M.Sc., Ph.D. Mads Vilhelm Hollegaard (Statens Seruminstitut), overlæge, D.Sc., områdechef David Michael Hougaard, Området for Neonatal Screening og Hormoner (Statens Seruminstitut)

Obsessiv kompulsiv forstyrrelse (OCD): fra genetisk variation til fænotypisk præsentation. Betydningen af epigenetiske faktorer

OCD er en kompleks neuropsykiatrisk lidelse, hvor familie- og tvillingestudier har vist, at genetiske faktorer udgør en væsentlig faktor. Tre genome-wide linkage-studier, hvoraf to specifikt har set på patienter med tidligt debuterende OCD, har peget på regioner på kromosom 9p24 som værende interessant. I efterfølgende associationsstudier har den mest stabile association været omkring det neuronale glutamattransportergen (SLC1A1), der koder for glutamattransporteren, ECC1. Herudover er der bl.a. fundet associationer til varianter beliggende i det serotonerge system og i det dopaminerge system. Der er således publiceret flere studier med et genetisk fokus. Idet resultaterne har været divergerende, har man peget på vigtigheden af at inddrage bl.a. epigenetiske faktorer (påvirker fænotypen uden påvirkning af underliggende dna-sekvens) i jagten på at finde linket mellem genotypen og fænotypen i OCD. De epigenetiske mekanismer involverer posttranslationel modifikation af histonproteiner og methylering af dna. Epigenetiske faktorer afgør således om, hvornår og hvordan bestemte gener vil blive transskriberet (komme til udtryk).

Studiet tager udgangspunkt i en yderst velbeskrevet klinisk population af børn og unge med OCD (cases). Ud fra denne population ønskes at bestemme forskellene i methyleringsprofil i blodprøver taget på diagnosetidspunktet fra cases sammenlignet med matchede kontroller, at bestemme forskellene i methyleringsprofil hos samme gruppe af børn/unge (cases/kontroller) i prøver taget kort tid efter fødslen (PKU-kort fra den neonatale screening) samt at sammenligne methyleringsprofiler hos cases i prøver taget ved fødslen og på diagnosetidspunktet.

Inklusionen er påbegyndt i august 2012. Studiet forventes gennemført 2012/2013.

Cand.psych. **Anne-Mette Lange**, professor **Per Hove Thomsen**, overlæge Tine Houmann, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Glostrup, post-doc. **Charlotte U. Rask**, psykolog Rikke Lambek, Aarhus Universitet, og statistiker, lektor Morten Frydenberg, Aarhus Universitet

Forældretræningsprogrammer i behandlingen af ADHD hos småbørn: Et randomiseret, kontrolleret multicenter effektivitetsstudie af the New Forest Parenting Programme på en klinisk kohorte af danske børn

I samarbejde med dr. Margaret Thompson, consultant child psychiatrist, research fellow, University of Southampton, professor Edmund Sonuga-Barke, University of Southampton, professor David Daley, University of Nottingham.

Formålet med projektet er at undersøge behovet for ikkemedikamentel behandling af små børn med ADHD og at undersøge behovet for udvikling af evidensbaseret psykosocial intervention ved hjælp af New Forest Parenting-programmet.

ADHD-symptomerne ses ofte allerede i tidlige barndom og er associeret med langvarige personlige og psykosociale følger. Der er tillige en ikke ubetydelig social omkostning både for det sociale system og for uddannelsessystemet. Medikamentel behandling af førskolebørn anbefales ikke som første valg af behandling, hvorfor effektiv psykosocial behandling for ADHD hos førskolebørn er i samfundets interesse. Nuværende psykosociale intervention mod ADHD-problemer er ikke velbeskrevet eller systematisk udviklede. Der er derfor et presserende behov for at udvikle evidensbaseret psykosocial behandling af mindre børn med ADHD.

Projektet har i samarbejde med Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Glostrup startet inklusion af patienter og familier i august 2012.

Psykolog Hjalti Jonsson, psykolog Mikael Thastum, afdelingslæge, ph.d. **Merete Juul Sørensen**

Effectiveness of Cool Kids-programmet hos børn med angst henvist til børnepsykiatrisk undersøgelse og behandling

Afprøvning af en kognitiv adfærdsterapeutisk baseret gruppeintervention med høj grad af familieinddragelse til behandling af angst hos børn i alderen 7-14 år. I 2011 og 2012 foregår inklusion og gennemførelse af gruppeforløb. Projektet udgår fra Angstklinikken, Psykologisk Institut, Aarhus Universitet.

Overlæge Jakob Christensen, Aarhus Sygehus, Therese Koops Grønborg, Aarhus Universitet, **afdelingslæge, ph.d. Merete Juul Sørensen**, Diana Schendel, Centers for Disease Control and Prevention, Atlanta, USA, Erik Parner, Aarhus Universitet, Mogens Vestergaard, Aarhus Universitet, og Lars Henning Pedersen, Aarhus Universitet.

Prænatal eksponering for farmaka og risikoen for udvikling af autisme. Et registerstudie

Dyrestudier og enkelte studier af mennesker har peget på at behandling med antidepressiv eller antiepileptisk medicin under graviditeten, kan medføre øget risiko for senere udvikling af autisme hos det ufødte barn.

Studiet er et samarbejdsprojekt imellem ovenstående afsnit. Ved hjælp af data fra bl.a. Dansk Psykiatrisk Centralregister samt Den danske Receptdatabase undersøger vi sammenhængen imellem moderens indtag af antiepileptika og antidepressiva i graviditeten og barnets risiko for at udvikle autisme, samtidig med at vi kontrollerer for forældrenes psykiatriske sygdom og alder samt barnets køn.

Projektet er afsluttet i løbet af 2012. En artikel er antaget til publikation i JAMA.

Konst. overlæge **Merete Juul Sørensen**, Lars Henning Pedersen, Bodil Hammer Bech, Jørn Olsen, Jakob Christensen, Mogens Vestergaard, Erik T. Parner, Maiken Ina Siegismund Kjærsgaard, Søren Pauli Bro

Pregnancy outcome and fetal death after exposure to psychopharmacological treatment of the mother during pregnancy

Læge, ph.d. **Janne L. Helverskov**, psykolog, ph.d. **Loa Clausen**

Bulimic symptoms in an adolescent clinical sample

Hyppigheden og karakteren af bulimisk adfærd hos unge med spiseforstyrrelser behandlet i tertiærsektoren er dårlig beskrevet. Desuden er der ingen retningslinjer for hvilken behandling disse patienter bør tilbydes, hverken nationalt eller internationalt.

I et tværsnitsstudium beskrives hyppigheden af opkastninger, subjektive overspisninger og objektive overspisninger blandt unge påbegyndt behandling på Center for Spiseforstyrrelser i perioden januar 1997 til december 2011. I alt 510 patienter inkluderes, heraf 480 piger og 30 drenge i alderen 11-18 år. Data er aktuelt ved at blive analyseret.

Læge **Pernille Charmoth Dansbo**, læge, ph.d. **Janne L. Helverskov**

Somatiske symptomer og sværhedsgrad af anorexia nervosa

Revisionen af DSM-IV er på vej, og de aktuelle forslag til DSM-V forringer de fysiologiske konsekvenser af undervægts andel i diagnosticeringen af anoreksi, og den skelnen der bliver imellem anoreksi, bulimi og atypiske spiseforstyrrelser. Denne ændring er foreslået uden at der foreligger evidens for denne. Vi vurderer derfor at der er behov for parametre til at vurdere og beskrive alvorsgraden blandt de patienter der diagnosticeres som havende anoreksi. Det har til formål dels at mindske risikoen for at overbehandle patienter med mildere spiseforstyr-

relse og dels for at målrette behandlingen til den enkelte patient bedre. På sigt er der ligeledes brug for viden om hvilke somatiske parametre der vil kunne anvendes i mere valide diagnosekriterier indeholdende somatiske kriterier for anoreksidiagnosen.

Formålet er at belyse hyppigheden af en række velkendte somatiske symptomer og fund samt at belyse hvilke af disse der ville kunne benyttes til en mere præcis og klinisk anvendelig vurdering af den somatiske tilstand ved anoreksi.

Projektet designes som et tværsnitstudie med analyse af data indsamlet på Center for Spiseforstyrrelser i perioden 1997-2013, og skal indgå i et kommende ph.d.-projekt udført af Pernille Dansbo.

Psykolog **Rikke Lambek** (i samarbejde med Psykologisk Institut, Aarhus Universitet), psykolog **Anne-Katrine Hansen**, psykolog **Mette S. Daubjerg**, psykolog **Dorte Damm**, professor **Per Hove Thomsen**

Kognition og adfærd hos skolebørn med og uden ADHD

Formålet med forskningsprojektet er at undersøge de neuropsykologiske vanskeligheder som optræder ved ADHD (eksekutive funktionsvanskeligheder og *delay aversion*), hvordan de bedst udredes og om alle børn med ADHD har den samme slags vanskeligheder. Endvidere undersøges, hvordan børn med ADHD med forskellige neuropsykologiske profiler adskiller sig fra hinanden på en række områder (fx ADHD-profil, komorbiditet og fødselshistorie) og om de har forskellig effekt af medicin. Til undersøgelsen rekrutteres 100 børn med en ADHD-diagnose og 100 børn, der udvikler sig typisk. Børnene er mellem 6 og 14 år.

Dataindsamling er påbegyndt forår 2011, indsamling af data for undersøgelsens fase 1 er netop afsluttet, mens fase 2 forventes afsluttet i løbet af 2014.

Post-doc., ph.d. **Charlotte U. Rask**; BUC og Forskningsklinikken for funktionelle lidelser, Aarhus Sygehus. Projektet udføres i samarbejde med CCC2000 forskergruppen (Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center, Glostrup, Københavns Universitetshospital: Anne Mette Skovgaard, overlæge, dr.med.; Pia Jeppesen, overlæge, ph.d.; Lars Clemmensen, psykolog; Anja Munkholm, læge; Else Marie Olsen, læge, ph.d.; Hanne Elberling, læge. Torben Jørgensen, professor, og lektor Torben Linneberg, Institut for Folkesundhedsvidenskab, Glostrup, Københavns Universitet, professor Robert Goodman og associate professor, ph.d. Nadia Micali, King's College, London, UK.)

Funktionelle somatiske symptomer hos børn i Copenhagen Child Cohort CCC2000

Baggrund for projektet

Patienter med medicinsk uforklarlige eller funktionelle somatiske symptomer (FSS) beslaglægger omfattende ressourcer i sundhedsvæsenet. Meget tyder på familiær ophobning, komorbiditet med psykiske vanskeligheder og kontinuitet af forskellige former for FSS gennem livet. Området er imidlertid stadig sparsomt undersøgt hos børn. Forskningsprojektet Copenhagen Child Cohort CCC2000 undersøger psykisk sygelighed og FSS i barnealderen prospektivt i en fødselskohorte på 6090 børn. En tidligere follow-up af kohorten viste, at FSS udgør et betydeligt helbredsproblem hos ca. 4 % af børnepopulationen på 5-7 år med funktionsindskrænkning i dagligdagen, mange lægekontakter, behandling med smertestillende medicin samt flere helbredsangstlignende symptomer.

Formålet er at undersøge risikomekanismer, forløb og kontinuitet af FSS i barndommen samt sammenhænge mellem FSS og psykopatologi og forbrug af sundhedsydelse. Endvidere er det et af de første studier på børn i denne aldersgruppe, der systematisk og detaljeret undersøger symptomer for helbredsangst.

En ny 11-12 års follow-up af børnene er netop gennemført og har indbefattet et nyt FSS-delstudie, hvor hovedredskaberne har været standardiserede web-baserede spørgeskemaer, som er udfyldt af børn og forældre (Children's Somatization Inventory (CSI-24) og Children's Illness Attitude Scale (CIAS)). En subpopulation af børnene har også fået en lavet en fysisk undersøgelse inklusive højde- og vægtmåling, samt bestemmelse af pubertetsstadiet. Data vedrørende medicinforbrug og kontakter til sundhedsvæsenet er ved at blive indhentet fra danske registre.

Aktuelt pågår dataoprensning og analysearbejde på de nye data. Vi har således nu mange unikke data på en stor gruppe børn fra en normal population, som gør det muligt at se på kontinuitet og risikomekanismer for FSS i barnealderen. Adgangen til registerdata gør det også muligt at se på adskillige socioøkonomiske faktorerens betydning og børnenes forbrug af sundhedsydelse.

Vi har i projektperioden publiceret flere artikler på allerede indsamlede data bl.a. symptomer på helbredsangst hos 5-7-årige børn, spisemønstre (herunder association til FSS) hos 5-7-årige børn og regulationsproblemer i første leveår som prædiktor for alvorlige FSS i 5-7 års alderen. Endvidere har vi præsenteret data, herunder præliminære data fra 11-12 års undersøgelsen, ved flere nationale og internationale kongresser og forskningsmøder. 11-12 års follow-up er afsluttet. Databearbejdning og publicering forventes at pågå i 2013.

Forskningssygeplejerske Pernille Skovby, Aarhus Universitetshospital, Aarhus Sygehus, overlæge Rolf Dall, Aarhus Universitetshospital, Aarhus Sygehus, post-doc. **Charlotte U. Rask**, BUC og Forskningsklinikken for funktionelle lidelser, Aarhus Sygehus.

Dansk scoringsredskab til evaluering af førskolebarnets præoperative angst. The Yale Preoperative Anxiety Scale

Bedøvelse og operation kan være en skræmmende oplevelse for børn. Sammenlignet med børn uden præoperativ angst, har børn med præoperativ angst behov for mere smertestillende og har oftere postoperativ kvalme og opkast. Børn med præoperativ angst udviser også hyppigere postoperative adfærdsændringer såsom mareridt, separationsangst, nattevæderi og spiseproblemer.

Internationalt anvendes ofte the modified-Yale Preoperative Anxiety Scale (m-YPAS), som er et observationsredskab, der er udviklet til at måle og registrere præoperativ angst hos børn. Formålet med dette projekt er at oversætte m-YPAS til dansk og foretage en præliminær validering, dvs. undersøge face-validitet og interraterreliabilitet. På sigt forventes redskabet anvendt som effektmål i et større interventionsstudie på førskolebørn med præoperativ angst.

Der foretages aktuelt en yderligere validering af m-YPAS baseret på en større gruppe børn rekrutteret fra anæstesiaafdelinger på Skejby og Aarhus Sygehus. Pilotundersøgelsen er forberedelsen til et ph.d.-projekt som har til formål at lave en større deskriptiv undersøgelse af graden og betydningen af præoperativ angst hos danske børn i alderen 2-13 år.

Sygeplejerske Pernille Skovby, Aarhus Universitetshospital Skejby, post-doc. **Charlotte U. Rask**, læge Rolf Porskjær Dall, Aarhus Universitetshospital Skejby, læge Kain, UC Irvine Dept. of Anesthesiology & Perioperative Care, Irvine, Californien

Translation and preliminary validation of the Yale Preoperative Anxiety Scale in Danish preschool children

Projektet er afsluttet som kvalifikationsår til ph.d.-studie for forskningssygeplejerske Pernille Skovby. Aktuelt pågår et supplerende projekt mhp. yderligere validering af m-YPAS som forberedelse til kommende ph.d.-projekt.

Forskningsårsstuderende Bianca Taaning Wichaidit, post-doc. **Charlotte U. Rask**, professor, overlæge John Østergaard, Aarhus Universitetshospital Skejby, professor Elena Garralda, Imperial College, London

Psychological non-epileptic seizures (PNES) in children: Survey of the diagnostic practice among Danish paediatricians

Forberedelsen til projektet er påbegyndt i 2012 og selve projektet forløber som et forskningsår fra primo 2013-2014.

Afdelingslæge **Shelagh Powell**, professor **Per Hove Thomsen**, Morten Frydenberg, Aarhus Universitet, og overlæge **Helle Rasmussen**

Individuelle faktorerers betydning for kort- og langtidseffekter af centralstimulantia – et deskriptivt studie

Det er veldokumenteret, at centralstimulantia på kort sigt afhjælper kernesymptomerne ved ADHD, og der er lang klinisk erfaring med brug af medikamenterne. Der foreligger dog kun sparsom viden om langtidseffekterne af den medikamentelle behandling samt om, hvordan individuelle faktorer kan influere på en varierende effekt af behandlingen. Projektets formål er at øge vores viden om behandlingens langtidseffekter og individuelle faktorerers betydning mhp. at optimere behandlingen. En optimal behandling kan mindske risikoen for udvikling af de velkendte følger som kriminalitet, misbrug samt andre psykiatriske lidelser.

Undersøgelsen beskriver en stor gruppe børn/unge, der har været i behandling med centralstimulantia i en årrække og som er blevet systematisk fulgt i ADHD-klinikken på Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center, Risskov. Journalerne på de ca. 410 børn, der er eller har været tilknyttet ADHD-klinikken siden starten i 1998 er systematisk gennemgået og indtastet i en database. Behandling med centralstimulantia over tid i forhold til effekt, bivirkninger, doser, behov for fortsat behandling i psykiatrien, generel social funktion, komorbiditet og andre individuelle faktorer er beskrevet.

Anden artikel omhandlende langtidseffekten af medikamentel behandling på højde og vægt er under udarbejdelse.

Psykolog **Loa Clausen**, Jan Rosenvinge og Oddgeir Friborg (Norge)

Validering af EDI-2 og EDI-3 på dansk population. Projektforløb 2008-2010

Projektet har til formål at teste validiteten af den danske udgave af EDI i sin 2. og 3. version. Dens evne til at skelne mellem raske og kontroller testes ligesom sammenligning med amerikanske og internationale normer foretages.

Aktuelt er vi i gang med analyser af, hvorvidt EDI-3 kan bruges som screeningsinstrument for spiseforstyrrelser i mere kort form.

Projektet afsluttes i 2013 og er samlet resulteret i 3 artikler (2009, 2011 og 2013).

Psykolog, ph.d. **Loa Clausen**, psykolog **Anette Hollesen**

Evaluering af multifamilieterapi for patienter med anorexia nervosa

Forskning viser, at familieterapi er den mest effektive behandlingsform ved anorexia nervosa hos børn og unge. Multifamilieterapi er den seneste nye behandlingsform og muliggør interaktion mellem familiens indbyrdes medlemmer og familierne imellem og sigter mod at styrke familiernes kompetencer ud fra det perspektiv, at familien udgør en ressource. Center for Spiseforstyrrelser har siden 2007 tilbudt multifamilieterapi og nærværende projekt har til formål

at afdække effekten af denne behandling med fokus på spiseforstyrrelsessymptomer og familierelationer. Data er indsamlet i perioden 2007-2010 og inkluderer 32 patienter.

Resultaterne er beskrevet i en artikel, som er accepteret til publikation i 2013.

Psykolog, ph.d. **Loa Clausen** og psykolog Allan Jones, Syddansk Universitet

A controlled outcome study on motivation focused treatment of bulimia nervosa

Igennem de seneste 10 år er motivation hos patienter med spiseforstyrrelser kommet mere og mere i fokus – både i klinikken og i forskningen. CBT er dokumenteret effektiv for patienter med bulimia nervosa, men for ca. halvdelen af patienterne har behandlingen begrænset effekt og behandlingsforløbene er præget af patienternes ambivalens i forhold til at ændre adfærd. Med udgangspunkt i det øgede fokus på motivation og ambivalens hos patienter med bulimia nervosa og med henblik på at optimere behandlingseffekten ændrede Center for Spiseforstyrrelser i 2007 den indledende behandling for voksne patienter med bulimia nervosa. Således blev der sat fokus på patienternes motivation og evne til at lave adfærdændring tidlig i behandlingen.

Nærværende studie har til formål at sammenligne symptomændring hos patienter med bulimia nervosa behandlet på Center for Spiseforstyrrelser før og efter 2007.

Studiet er resulteret i 2 artikler hvoraf en er antaget til publikation i 2013 og en er submitted.

Psykolog **Bo Skytte** og psykolog, ph.d. **Loa Clausen**

En kontrolleret sammenligning af intensiv gruppebehandling og individuel psykoterapi til patienter med typisk og atypisk anorexia nervosa i ambulant regi

Behandlingen af anorexia nervosa er typisk langvarig og omkostningstung. Enkelte studier tyder på at behandlingseffekt i form af vægtøgning og normalisering af spisning tidligt i forløbet er afgørende for et godt outcome på sigt. Med udgangspunkt i dette ønskes på Center for Spiseforstyrrelser at lave en kontrolleret randomiseret studie af en mere intensiv indledende gruppebehandling som sammenlignes med treatment as usual i form af individuel psykoterapi og kostvejledning.

Projektet er i sin indledende fase og forventes at starte op i løbet af 2014 og forløbe over en årrække. Yderligere forventes projektet at kunne give 2 ph.d.-forløb; et med fokus på behandlingseffekten og et med fokus på bedringsprocesserne.

Psykolog, ph.d. **Loa Clausen**, psykolog **Bo Skytte**, overlæge **Kristian Rokkedal**

Internetbaseret assessment af patienter på Center for Spiseforstyrrelser

I samarbejde med Rambøll har Center for Spiseforstyrrelser udviklet en internetbaseret assessment af patienter med spiseforstyrrelser. Således kan patienter før, under og efter behandling udfylde spørgeskemaer, mens behandlere direkte under interview (før, under og efter behandling) indtaster rating fra interview i systemet. Både spørgeskemaer og interviews kan umiddelbart fremstilles i grafiske profiler for den enkelte patient. Dette sikre valide data til forskning og kvalitetssikring, men har også til hensigt at give patienter og behandlere et redskab til direkte under behandlingen at evaluere patientens udbytte af behandlingen.

Læge Augusto Castagnini, London; E. Caffo, London; **Per Hove Thomsen**

Continuity of mental disorders from childhood to early adulthood

Formålet er at undersøge, hvordan patienter med de hyppigste ICD-10-diagnoser i barndom/ungdom udvikler sig i tidlig voksenalder, derfor sammenholdes diagnoserne på alle børn og unge i alderen 8-15 år, som er indrapporteret til Det Psykiatriske Centralregister med en første kontakt til et hospital (ambulant eller indlæggelse) i perioden januar 1995-december 1996, med de diagnoser de børn/unge, som stadig er i kontakt med det psykiatriske system i 2006, er registreret med.

A. Glenngaard (Sverige), J. Hjelmgren (Sverige), **Per Hove Thomsen**

A preference study to elicit the value of different drug attributes in the treatment of children and adults with ADHD

Studiet er en nordisk spørgeskemaundersøgelse i samarbejde med Janssen-Cilag, hvor man i alt inkluderer 300 patienter (børn, unge og voksne). Der er 3 spørgeskemaer, et til hver aldersgruppe, som udfyldes af forældrene eller den unge/voksne selv. Spørgeskemaundersøgelsen belyser værdien af forskellige lægemidlers egenskaber ved behandling af børn og voksne med ADHD.

Artikel er accepteret til publikation.

Specialpsykolog **Dorte Damm**, professor **Per Hove Thomsen**, psykolog **Lisbeth Laursen**, klinisk lektor Rikke Lambek, Aarhus Universitet

Piger med ADHD – vurdering af social funktion vurderet ved Social Responsiveness Scale

Piger med ADHD er en underdiagnosticeret gruppe, men i den kliniske hverdag er karakteren af vanskelighederne ofte mindst lige så alvorlig og synes at have en mere sammensat karakter end for drengenes vedkommende. Specielt piger med kombinationen af ADHD, sociale

vanskeligheder og adfærdsforstyrrelser ser ud til at være i risiko for alvorlig fejludvikling og for at skabe fortsatte alvorlige vanskeligheder for såvel dem selv som for deres omgivelser.

Formålet med forskningsprojektet er prospektivt at undersøge, om piger med ADHD adskiller sig fra drenge med ADHD i forhold til social kompetence som målt ved spørgeskemaet Social Responsiveness Scale (SRS).

Piger og drenge med ADHD, som er opstartet udredning i 2011 og 2012, beskrives med henblik på forskelle i socioøkonomiske data, IQ, social funktion, tilstedeværelse af emotionelle symptomer samt eksekutiv dysfunktion målt ved neuropsykologisk undersøgelse. Alle børnenes forældre og skoler udfylder SRS.

SRS indhentes fra en mindre normalpopulation med henblik på at opnå en dansk reference-gruppe.

Samarbejdsrelationer

Aarhus Universitetshospital, Skejby Sygehus

Den perinatale forskningsenhed.

Aarhus Universitetshospital, Aarhus Sygehus

Forskningsenheden for Funktionelle Lidelser.

Aarhus Universitetshospital Risskov

Center for Psykiatrisk Forskning.

Klinik for angst og tvangslidelser.

Aalborg Universitetshospital

Klinik Børn og Unge, Enheden for Psykiatrisk Forskning.

Aarhus Universitet

Psykologisk Institut.

Afdeling for Biostatistik, Institut for Folkesundhed.

Center for registerforskning.

Børne- og ungdomspsykiatriske afdelinger i Danmark.

Forskningsenheden, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Glostrup, Region Hovedstaden.

Klinisk Neurofysiologisk afdeling, Glostrup Hospital, Københavns Universitet.

Videnscenter for Autisme, København.

Det Danske Tvillingeregister, Odense Universitetshospital.

Norden

Nordiske centre (vedr. OCD-behandlingsprojekt samt nordisk ADHD-forskernetværk).

Nordisk Netværk til udvikling og afprøvning af instrumentet "5-15".

Uppsala (depressionsforskning), Stavanger (psykoterapeutisk forskning) og Göteborg (udvikling af forældrespørgeskema).

Europæiske centre

Maudsley Institute of Psychiatry, London

Amsterdam Medical Center, Dept. of Child and Adolescent Psychiatry/de Bascule, Amsterdam.

Universitetet i Southampton

Universitetet i Nottingham

USA

Center for Disease Control

Yale Child Study Center

Canada

University of Toronto, Hospital for Sick Children

Videnskabelige kongresser, konferencer og lignende

Indlæg/foredrag/poster

Loa Clausen: Spiseforstyrrelser hos børn og unge: Årsager, behandling i forskellige faser og forløb. Hvorfor er det så svært at behandle anoreksi. Forebyggelse og tidlig indgriben. PsykiatriFonden, Risskov 4.-5. januar 2012

Loa Clausen: Et eksempel på systematiseret fortløbende assessment – en gevinst for klinik og forskning. TrykFondens Workshop, 6. april 2012.

Loa Clausen: *Behandling af unge med bulimi.* Indlæg på årsmøde i Dansk Selskab for Spiseforstyrrelser 11. april 2012.

Loa Clausen & Janne L. Helverskov: Integration af forskning i klinik på Center for Spiseforstyrrelser, Risskov – forskningsresultater, klinisk gevinst og kvalitetssikring. Nationalt Netværk for Forskning og Kvalitetssikring i Psykoterapi, 20. april 2012.

Loa Clausen: *Rehabilitering og bedringsprocesser.* Psykiatri på Tværs, Nordjylland, 4. september 2012.

Loa Clausen, Niels Bilenberg, Hjort J., Anne-Mette Lange: *Test-portalen til børn og ungeforskningen.* TrykFondens workshop, 3. december 2012.

Dorte Damm: *Hvordan inkluderes børn med ADHD i daginstitution og skole?* Servicestyrelsen, Sociale indsatser for børn, unge og voksne med ADHD. Odense 2012.

Dorte Damm: ADHD: problemer med opmærksomhed, adfærd, indlæring og styring i hverdagen. Hvilke behandlingsmuligheder er der? Psykiatrifondens konference i Aarhus, 4. januar 2012.

Dorte Damm: *ADHD- den psykologiske indfaldsvinkel.* Psykiatrifonden: Forårets psykiatriuge, maj 2012.

Dorte Damm: Diagnosticering set ud fra en børnepsykiatrisk vinkel og dens anvendelse i praksis. BUPL, konference, Aarhus 2012.

Dorte Damm: *Inklusion.* PPR-psykologer, årsmøde, Aarhus, 2012.

Dorte Damm: *Et neuropsykologisk perspektiv på udfordrende børn og inklusion.* Børn & Unge, Aarhus Kommune. 10 foredrag for skolerne i Aarhus Kommune.

Dorte Damm: *Neuropsykiatriske diagnoser og intervention.* Videnscentret, Hvidovre Hospital, marts 2012.

Dorte Damm: *Psykologisk testning – betydning for funktion i skole.* Tourettes syndrom symposium, Risskov, 3. september 2012.

Dorte Damm: State of the art: Den psykoedukative – cognitive behandling. Dansk Psykiatrisk Selskab: ADHD from cradle to adult psychiatry – a developmental perspective. København, 25. september 2012.

Janne. Helverskov & Loa Clausen: *Validity of eating disorders – examples and perspectives.* Short paper. 9. Nordiske Kongres om Spiseforstyrrelser, 12.-14. September, København 2012.

Janne Helverskov & Loa Clausen: *2½ and 5 years outcome of eating disorders.* 9th Nordic Congress of Eating Disorders, København 2012.

Janne Helverskov: Diagnosekriterier, symptomatologi og klinisk praksis. Temadag for Center for Spiseforstyrrelser, Risskov.

Janne Helverskov: Outcome, profylakse og forskning. Foredrag for praksislæger.

Katja A. Hybel: *Neuro- and metacognitive markers and predictors of treatment response in childhood OCD.* 1st Nordic Conference on Childhood Anxiety Disorders, København 1. juni 2012.

Katja A. Hybel: Neuro- and metacognitive markers and predictors of treatment response in childhood OCD. Psykiatriens Forskningsdag, Risskov 8. november 2012.

Rikke Lambek: *What is that smell?* Development of Executive Functions Workshop, Utrecht, 19.-20. april 2012.

Anne-Mette Lange: *Fremtidens psykiatri.* Oplæg for politikerne i Region Midtjylland.

Rikke Lambek: Is sluggish cognitive tempo in children with ADHD associated with emotional problems, cognition, motor function or language? Eunethydis 2nd International ADHD conference, Barcelona 23.-25. maj 2012.

Sanne Lemcke: *Early signs of ADHD in toddlers: A follow-up study in the Danish National Birth Cohort.* Eunethydis 2nd International ADHD Conference, Barcelona, 23. maj 2012.

Sanne Lemcke: Breastfeeding, crying and sleeping; the mother's early experience of taking care of a child later diagnosed with autism: a follow-up study in the Danish National Birth Cohort. International Conference on Innovative Research in Autism, Tours, 30. maj 2012.

Sanne Lemcke: Amning, grad og søvn; mors tidlige erfaringer med at tage sig af et barn der senere diagnosticeres med autisme. En follow-up-undersøgelse i Bedre Sundhed for Mor og Barn-kohorten. Psykiatriens Forskningsdag, Risskov, 8. november 2012.

Judith Becker Nissen, Kerstin von Plessen: *Medikamentel behandling af Tourettes syndrom.* Tourettesymposium, Risskov 3. september 2012.

Judith Becker Nissen, Per Hove Thomsen: *NordLOTS-projektet – udfordringer i en klinisk hverdag.* BUP-DK's årsmøde, Nyborg, 2012.

Judith Becker Nissen: *Nationale kliniske retningslinjer vedr. OCD.* BUP-DK's årsmøde, Nyborg 2012.

Charlotte U. Rask: Forskning I funktionelle somatiske symptomer hos børn. Et kohortestudie: Copenhagen Child Cohort. BUP-DK's årsmøde, Nyborg, marts 1021.

Charlotte U. Rask, E. Ørnbøl, Per Fink, Anne Mette Skovgaard: *Functional somatic symptoms and associated problems in young children. The CCC2000 Study.* EACLPP Congress, Aarhus, juni 2012.

Charlotte U. Rask: Funktionelle somatiske symptomer i et kohortestudie: Copenhagen Child Cohort. TrykFondens forskningsseminar om funktionelle lidelser, 2012.

Charlotte U. Rask: Funktionelle somatiske symptomer hos børn. Et kohortestudie. Netværk for symptomforskning. Marts 2012.

Charlotte U. Rask, E Ørnbøl, Per Fink, Anne Mette Skovgaard: *Characteristics of medical consulters for functional somatic symptoms at ages 5-7-years: the Copenhagen Child Cohort 2000.* Psykiatriens forskningsdag, Risskov, 8. November 2012. (Poster)

Charlotte U. Rask, H.B. Nielsen, K.H. Kallesøe, R. Wicksell, Per Fink: *Group-based intervention with Acceptance and Commitment Therapy for chronic functional disorders in adolescents - a randomized controlled trial.* EABCT Congress, Geneva, 2012. (Poster)

B.T. Wichaidit, **Charlotte U. Rask, John Østergaard, E. Garalda:** *Diagnose praksis af funktionelle non-epileptiske anfald hos børn i pædiatrisk regi.* Psykiatriens Forskningsdag, Risskov, 8. november 2012. (Poster)

P. Skovby, R. Dall, **Charlotte U. Rask:** Assessment of preoperative anxiety in Danish Pre-school Children. Translation of the Yale Preoperative Anxiety Scale. EACLPP congress, Aarhus, 2012. (Poster)

Pia Jeppesen, L. Clemmensen, C. Eberhardt, A. Munkholm, E.M. Olsen, H. Elberling, **Charlotte U. Rask, T. Jørgensen, J.V. Os, Anne Mette Skovgaard:** *Psychotic-like experiences, psychotic symptoms and clinical correlates in preadolescent children in the CCC2000 birth cohort study.* SIRS Congress, Firenze, 2012. (Poster)

Meta Jørgensen: Infantil autisme og Aspergers syndrom: Hvornår bliver kontakt- og empatiforstyrrelser til sygdom. Undersøgelsesmetoder og behandlingsmuligheder. PsykiatriFonden, Risskov 4.-5. januar 2012

Gitte Retbøll: Spædbørnspsykiatri: hvordan kan man diagnosticere psykisk sygdom hos spædbørn, hvad fejler de og hvordan kan det behandles? Tilknytningsforstyrrelser. PsykiatriFonden, Risskov 4.-5. januar 2012

M.K. Rimvall, Hanne Elberling, A, Munkholm, L. Clemmesen, **Charlotte U. Rask**, Anne Mette Skovgaard, Pia Jeppesen: The strengths and difficulties questionnaire (SDQ) used in pre-school-age to predict ADHD/hyperkinetic disorders and ADD in school-age. RHP forskningsdag, København, DK, 2012 (Poster)

Bo Skytte: A controlled comparison of psychotherapy vs. alternating psychotherapy and symptom managing group treatment for patients with anorexia nervosa and anorexia nervosa atypical. 9. Nordiske konference om Spiseforstyrrelser, København 12.-14. September 2012.

Bo Skytte, Loa Clausen, Kristian Rokkedal: A controlled comparison of psychotherapy vs. alternating psychotherapy and symptom managing group treatment for patients with anorexia nervosa and anorexia nervosa atypica. 9. Nordiske Kongres om Spiseforstyrrelser, København, 12.-14. september. (poster)

Anne Virring Sørensen: *Sleep and daily functioning in children with ADHD*. 1. International Pediatric Sleep Association. Manchester, 5. December 2012 (poster)

Anne Virring Sørensen: *Sleep and ADHD – an overview*. (poster) 2. Nordic Sleep Research Societies Conference, København 6. juni 2012. (poster)

Anne Virring Sørensen: *Case story*. 1. Nordic Sleep Research Societies Conference, København 6. juni 2012.

Anne Virring Sørensen: *ADHD and sleep – a case control study*. 2. Nordic Sleep Research Societies Conference, København 6. juni 2012

Merete Juul Sørensen: *Depression hos børn og unge*. Dansk Psykologforening, Kreds Nordjylland.

Merete Juul Sørensen: *Depression hos børn og unge*. PsykiatriFonden, Risskov 4.-5. januar 2012

Per Hove Thomsen: *Psykisk sygdom i barndommen: Årsager, risikofaktorer, beskyttende faktorer og forløb. Hvilke interventionsmuligheder er der i børne- og ungdomspsykiatrien? og ADHD- hvordan stilles diagnosen og hvem skal gøre det? Hvad er det, hvis det ikke er ADHD? Den medicinske behandling.* **og**

OCD og angst. Årsager, sygdomsforståelse og forløb. Behandling med kognitiv terapi og medicin. PsykiatriFonden, Risskov 4.-5. januar 2012

Per Hove Thomsen: *Psykiatrisk komorbiditet ved Tourettes syndrom*. Minisymposium om Tourettes syndrom. Hovedstadens Psykiatri, 16. januar, 2012.

Per Hove Thomsen: *En uddybende gennemgang af diagnosen ADHD*. Odense Kommune, 06. marts 2012.

Per Hove Thomsen: *Ungdomspsykiatri*. Domstolsstyrelsen, uddannelsens 2. modul af sager om børn og unge i Horsens. 26. marts, 2012.

Per Hove Thomsen: *Ledelse af forskning i et universitetshospital med en klinisk hverdag.* Ledelsesakademi for yngre læger i psykiatrien, Aarhus, 17.-18. april 2012.

Per Hove Thomsen: *ADHD – fremtræden, forståelse og udviklingsforløb.* Regionsrådsmøde i Viborg, 23. april 2012.

Per Hove Thomsen: *ADHD- forekomst og årsager. En klinisk vinkel.* Dansk Epidemiologisk Selskabs årsmøde, 26. april 2012.

Per Hove Thomsen: *OCD hos børn og unge. Betydningen af DSM-5 guidelines for udredning og behandling.* Nordisk konference: Fremtiden inden for børne- og ungdomspsykiatri, Aalborg, 13.-14. juni 2012.

Per Hove Thomsen: *Psykiatrisk komorbiditet ved Tourettes syndrom.* Tourettes syndrom symposium i Risskov, 03. september 2012.

Per Hove Thomsen: *Når ADHD, angst eller OCD optræder ved Aspergers syndrom.* Asperger personaletræf, 20. september 2012.

Per Hove Thomsen: *Principper for udredning af ADHD hos børn og voksne. ADHD from cradle to adult psychiatry -a developmental perspective.* Dansk Psykiatrisk Selskab: ADHD from cradle to adult psychiatry – a developmental perspective. København, 25. september 2012.

Per Hove Thomsen: *Hvorledes sikrer vi den bedste behandling af ADHD?* Psykiatrien – Region Nordjylland, Aalborg, 1. oktober 2012.

Per Hove Thomsen: *ADHD hos voksne - nyeste udvikling.* Jubilæumstemadag på Ringgården i Middelfart, 1. oktober, 2012.

Per Hove Thomsen: *Diagnosticering af unge -fordele og ulemper.* Den diagnosticerede ungdom, Professionshøjskolen Metropol i Odense, 2. oktober, 2012.

Per Hove Thomsen: *ADHD hos voksne – nyeste udvikling.* Jubilæumstemadag for Ringgården: Alkoholbehandling – nyeste udvikling, Middelfart, 1. november 2012.

Per Hove Thomsen: *ADHD: Hvordan stilles diagnosen og hvem skal gøre det? Hvad er det, hvis det ikke er ADHD? Medicinsk behandling. Børn og Unges psykiske forstyrrelser, Det Sociale Akademi, Risskov 14. november, 2012.*

Per Hove Thomsen: *Hvad kan årsagen være til, at vi ser flere børn og unge med diagnoser?* Udviklingsforstyrrelser og psykisk sårbarhed blandt børn og unge, Confex kursus, Aarhus 21. november, 2012.

Chairman

Per Hove Thomsen: Mini-Symposium om Tourette Syndrom i Danmark. København, 16. januar 2012.

Arrangør/medarrangør

Charlotte Rask har været medlem af den videnskabelige komite og organiserende komite for EACLPP/ECPR-kongressen i Aarhus, 27.-30. juni 2012.

Per Hove Thomsen og **Meta Jørgensen:** Arrangør af Minisymposium autismspektrumforstyrrelse, præsentation af nye danske forskningsresultater i Risskov, 15. august 2012.

Per Hove Thomsen: Tourettes syndrom. Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center i RM og Dansk Tourette Forening. Risskov, 3. september 2012.

Per Hove Thomsen: Arrangør af "Research into treatment of OCD in children": Results and new projects. Professor Else de Haan og psykolog Lidewij Wolthers holdt forelæsning for en inviteret kreds. Risskov 05. september 2012

Per Hove Thomsen: Dommerkomite til psykiatriens 7. forskningsdag, Aarhus Universitetshospital, Risskov 08. november, 2012.

Undervisning/forelæsning

Kliniske lektorer ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet: Judith Nissen, Charlotte U. Rask, kliniske lærere: Anne virring Sørensen, Gitte Retbøll, Jakob Ørnberg, Anne-Mette Lange, Rasmus Vinther, Mette Viller Thorgaard, Inge de Miranda, Tina Mejer, Lisbeth Laursen, Maja Basnov.

Per Hove Thomsen har undervist ved børne- og ungdomspsykiatriske speciallægekurser for børnepsykiatere. Meta Jørgensen og Per Hove Thomsen, Gitte Retbøll og Merete Juul Sørensen har forelæst på Psykologisk Institut, Aarhus Universitet. Katja Hybel har undervist på H-kurser.

Kliniske lærere ved Psykologisk Institut, Aarhus Universitet: Anne-Mette Lange. Katja Hybel har forelæst vedr. børn og unge i klinisk psykologi. Loa Clausen har forelæst vedr. spiseforstyrrelser.

Per Hove Thomsen har undervist på kurser og symposier for praktiserende læger.

Judith Nissen har undervist BUC-miljøpersonale i kognitiv adfærdsterapi ved OCD hos børn og unge, undervist BUC-psykologer i psykofarmakologi (psykologers specialistuddannelse), undervist i kognitiv adfærdsterapi hos børn og unge med OCD, Kognitiv Terapi Center, Århus.

Vejledningsopgaver (ph.d.-projekter)

Per Hove Thomsen er hovedvejleder for følgende ph.d.-projekter

cand.med. Janne Helverskov,

cand.med. Anne Virring Sørensen,

cand.psych. Gry Telléus, Aalborg Psykiatriske Sygehus,

cand.psych. Sanne Kjær Vandborg, Aarhus Universitetshospital, Risskov,

og bivejleder for

sundhedsplejerske Sanne Lemcke,

cand.med. Dobrinko Socanski, Bergen Universitet, Norge.

Charlotte U. Rask er vejleder for

stud.med. Sofie Hjerrilds forskningsårsopgave,

stud.med. Bianca T. Wichaidits forskningsårsopgave og

stud.med. Stine Sjøholtstrands forskningsårsopgave samt
læge Rebekka Perlicks forskningsmetodeopgave.

Anne Virring Sørensen er vejleder for

stud.med. Tina Lildals forskningsårsopgave

Merete Juul Sørensen er vejleder for

læge Rikke Wesselhøfts ph.d.-projekt.

Meta Jørgensen er klinisk vejleder for

cand.med. Claudia Nordenbæks ph.d.-projekt, Syddansk Universitet.

Bedømmelsesopgaver

Per Hove Thomsen har været

medlem af bedømmelsesudvalg vedrørende ph.d.-afhandling, Oslo Universitet (Anne Benedicte Skirbekk)

medlem af bedømmelsesudvalg vedrørende professorat i børne- og ungdomspsykiatri ved Trondhjem Universitet

medlem af bedømmelsesudvalg vedr. ph.d.-afhandling, Oslo Universitet (Marianne Mørdre)

reviewer for Scandinavian Journal of Child and Adolescent Psychiatry and Psychology, Progress in Neuro-Psychopharmacology & Biological Psychiatry, Ugeskrift for Læger, Acta Neuropsychiatrica

samt

har bedømt ansøgning til psykiatriens forskningsfond i Region Syddanmark, TrygFonden og Fornyelsesfonden.

Charlotte U. Rask har været

reviewer for Nordic Journal of Psychiatry, Journal of Pediatrics, Scandinavian Journal of Psychology, Scandinavian Journal of Primary Care, Journal of Psychosomatic Research.

Udvalg mm.

Per Hove Thomsen

medlem af Institut for Rationel Farmakoterapi udvalg til udarbejdelse af nationale re-
kommandationer vedrørende psykofarmakabehandling,
medlem af TrygFondens Strategiske Forskningsudvalg,
medlem af European Medicines Agency's ekspertpanel (EMA),
medlem af styregruppen i NordCAP (nordisk forskning i børne- og ungdomspsykiatri),
medlem af International Scientific Committee vedr. Nordic Psychiatric Congress ADHD,
børne- og ungdomspsykiatrisk redaktør på Nordic Journal of Psychiatry,
medlem af Videnskabeligt panel, Ugeskrift for Læger og
medlem af World Federation of Societies of Biological Psychiatry's Task Force on Child
Psychiatry.

Jens Buchhave

er medlem af Sundhedsstyrelsens Følgegruppe vedr. børne- og ungdomspsykiatri
medlem af BupBasens bestyrelse og faglige udvalg og
medlem af Danske Regioners "erfa"-gruppe vedr. børne- og ungdomspsykiatri.

Gitte Retbøll, Povl Noe-Nygaard, Jens Buchhave, Karen Kallesøe, Meta Jørgensen, Kristian Rokkedal, Jan Kristensen og Per Hove Thomsen er medlemmer af Det Lægefaglige Specialeråd i Børne- og Ungdomspsykiatri nedsat af Region Midtjylland. Per Hove Thomsen er formand for rådet.

Anne Virring Sørensen

er Sekretær i Dansk Selskab for Søvnmedicin

Loa Clausen

er konst. formand i Dansk Selskab for Spiseforstyrrelser,
medlem af psykologfagligt råd, Region Midtjylland og
formand for den videnskabelige komite ved 9. Nordisk Kongres om Spiseforstyrrelser.

Anne-Mette Lange

er rådgiver for LøkkeFonden,

faglig konsulent for TrygFondens netværk for forskningsindsats for børne- og ungdomspsykiatrisk forskning,

medlem af det psykologfaglige råd i Region Midtjylland,

medlem af censorkorpset ved Aarhus Universitet, Aalborg Universitet, Syddansk Universitet og Københavns Universitet og

medlem af Aarhus Kommunes styregruppe for ADHD-indsats.

Charlotte U. Rask

er medlem af Scientific Committee for kommende EACLPP/ECPR-kongres I Århus den 27.-30. juni 2012.

Dorte Damm

er medlem af Sundhedsstyrelsens arbejdsgruppe til udarbejdelse af nationale retningslinjer for ADHD og

medlem af repræsentantskabet for Dansk Psykologisk Forlag.

Meta Jørgensen

er medlem af Sundhedsstyrelsens følgegruppe vedr. børne- og ungdomspsykiatri indtil 8. marts 2012,

medlem af bestyrelsen i Børne- og UngdomsPsykiatrisk Selskab i Danmark indtil 8. marts 2012 og

formand for Børne- og UngdomsPsykiatrisk Selskabs arbejdsgruppe vedr. udarbejdelse af landsdækkende kliniske retningslinjer for udredning og behandling af autismspektrumforstyrrelse

Sanne Lemcke

er dansk repræsentant i EU-forskningsnetværket "Enhancing the scientific study of early autism: A network to improve research, services and outcomes",

deltager i netværk for dansk psykiatrisk sygeplejeforskning og

medlem af Det Sygeplejefaglige Råd, Psykiatri og Social, Region Midtjylland.

Publikationsliste

Monografier/bidrag til monografier

Christensen TØ, **Vandborg SK**, Bliksted V: Kognitive behandlingsformer ved skizofreni. I: Rosenberg N & Arendt M (red.): Kognitiv terapi. Nyeste udvikling. Dansk Psykologisk Forlag 2012

Damm D: Specifikke udviklingsforstyrrelser. I: Thomsen PH & Skovgaard AM (red.): Børne- og ungdomspsykiatri. 3. udgave. FADL's Forlag 2012

Damm D, Thomsen PH: Børneliv i kaos. Om børn og unge med ADHD. Hans Reitzels Forlag 2012

Damm D: Kognitiv adfærdsterapi i forhold til voksne med ADHD. I: Rosenberg N, Arendt M (red.): Kognitiv terapi. Nyeste udvikling. Hans Reitzels Forlag 2012

Helverskov JL: Classification and outcome of eating disorders. Ph.d.-afhandling, Aarhus Universitet, Health 2012

Mangs L: Lovgivning. I: **Thomsen PH** & Skovgaard AM (red.): Børne- og ungdomspsykiatri. En lærebog om børn og unges psykiske sygdomme. FADL's Forlag 2012, kap. 24, s. 218-224

Rask CU: Funktionelle lidelser hos børn. I: Fink P & Rosendal M (red.): Funktionelle lidelser – udredning og behandling. Munksgaard 2012, kap. 15, s. 159-165

Rask CU: Psykosomatiske reaktioner og somatisering hos børn. I: **Thomsen PH** & Skovgaard AM (red.): Børne- og ungdomspsykiatri. En lærebog om børn og unges psykiske sygdomme. FADL's Forlag 2012, kap. 16, s.

Sørensen MJ: Affektive tilstande hos børn og unge. I: **Thomsen PH** & Skovgaard AM (red.): Børne- og ungdomspsykiatri. En lærebog om børn og unges psykiske sygdomme. FADL's Forlag 2012, kap. 17, s. 147-153

Thomsen PH: Obsessive kompulsive forstyrrelser. I: Leth I & Esbjørn BH (red.): Angst hos børn. Kognitiv terapi i teori og praksis. En håndbog for professionelle. Dansk Psykologisk Forlag 2012.

Thomsen PH: ADHD. I: Patientvejledningen 2012, 13. udgave. www.patientvejledningen.dk

Thomsen PH & Skovgaard AM (red.): Børne- og ungdomspsykiatri. En lærebog om børn og unges psykiske sygdomme. FADL's Forlag 2012

Thomsen PH: Generelle udviklingsforstyrrelser. I: **Thomsen PH** & Skovgaard AM (red.): Børne- og ungdomspsykiatri. En lærebog om børn og unges psykiske sygdomme. FADL's Forlag 2012, kap. 5, s. 59-62

Thomsen PH: Hyperkinetiske forstyrrelser. I: **Thomsen PH** & Skovgaard AM (red.): Børne- og ungdomspsykiatri. En lærebog om børn og unges psykiske sygdomme. FADL's Forlag 2012,

kap. 8, s. 80-86

Thomsen PH: Angsttilstande. I: **Thomsen PH & Skovgaard AM** (red.): Børne- og ungdomspsykiatri. En lærebog om børn og unges psykiske sygdomme. FADL's Forlag 2012, kap. 11. s. 104-112

Thomsen PH: Elektiv mutisme. I: **Thomsen PH & Skovgaard AM** (red.): Børne- og ungdomspsykiatri. En lærebog om børn og unges psykiske sygdomme. FADL's Forlag 2012, kap. 12, s. 113-115

Thomsen PH: Obsessiv-kompulsiv tilstand. I: **Thomsen PH & Skovgaard AM** (red.): Børne- og ungdomspsykiatri. En lærebog om børn og unges psykiske sygdomme. FADL's Forlag 2012, kap. 13, s. 116-126

Thomsen PH: Behandling. I: **Thomsen PH & Skovgaard AM** (red.): Børne- og ungdomspsykiatri. En lærebog om børn og unges psykiske sygdomme. FADL's Forlag 2012, kap. 22, s. 194-211

Trillingsgaard A, **Damm D:** Spørgeskemaer i klinisk praksis med børn og unge. Dansk Psykologisk Forlag 2012

Artikler i internationale tidsskrifter

Glenngård AH, Hjelmgren J, **Thomsen PH**, Tvedten T: Patient preferences and willingness-to-pay for ADHD treatment with stimulants using discrete choice experiments (DCE in Sweden, Denmark and Norway). Nord J Psychiatry 2012, dec 17 (e-pub ahead of print)

Kraft JT, Dalsgaard S, Obel C, **Thomsen PH**, Henriksen TB, Scahill L: Prevalence and clinical correlates of tic disorders in a community sample of school-age children. Eur Child Adolesc Psychiatry 2012; 21: 5-13

Parner ET, Baron-Cohen S, Lauritsen MB, **Jørgensen M**, Schieve LA, Yeargin-Allsopp M, Obel C: Parental age and autism spectrum disorders. Ann Epidemiol 2012; 143-50, doi: 10.1016/j.annepidem.2011.12.006

Pottegård A, Bjerregaard BK, Glintborg D, **Kortegaard LS**, Hallas J, Moreno SI: The use of medication against attention deficit/hyperactivity disorder in Denmark: a drug use study from a patient perspective. Eur J Clin Pharmacol 2012; 69(3): 589-598

Rask CU, Elberling H, Christensen MF, Skovgaard AM, **Thomsen PH**, Fink P: Parental-reported health anxiety symptoms in 5-7-year-old children: The Copenhagen Child Cohort CCC2000. Psychosomatics 2012; 53: 58-57

Rask CU, Ørnboel E, Olsen EM, Fink P, Skovgaard AM: Infant behaviours are predictive of functional somatic symptoms at the age of 5-7-years: Results from the Copenhagen Child Cohort CCC2000. J Pediatr – e-publ ahead of print 2012

Vandborg SK, Harmann T, Bennedsen B, Pedersen AD, Eskildsen A, Videbech P, **Thomsen PH:** Do cognitive functions in obsessive-compulsive disorder change after treatment? A sys-

tematic review and a double case report. Nord J Psychiatry 2012; 66: 60-67

Artikler i danske tidsskrifter (peer-reviewed)

Nissen JB, Hybel K, Moltke B, Ribberholt B: Faglige retningslinjer vedrørende udredning og behandling af obsessiv kompulsiv tilstand (OCD) hos børn og unge. Børne- og UngdomsPsikiatrisk Selskab i DK

Rask CU: Functional somatic symptoms in 5-7-year old children: assessment, prevalence and co-occurrence. Dan Med J 2012; 59: B4537

Thomsen PH: Svar til Jens Kruse. Ugeskr Læger 2012; 174:1626

Andre publikationer

Loa Clausen: *Behandling og bedringsprocesser hos patienter med spiseforstyrrelser*. BestPractice 16: 40-43

Anne-Mette Lange: Indfør forældretræning til børn med ADHD. Kronik i Berlingske Tidende, januar 2012

Nissen JB, Thomsen PH: Medikamentel behandling af børn og unge med OCD. BestPractice 2012; 1:28-30

Thomsen PH: Medikamentel behandling af ADHD hos voksne. BestPractice 2012; 18: 12-16

Thomsen PH: Depression hos børn. Balance (DepressionsForeningens medlemsblad) 2012; 1 s. 6-9

Interviews/medier

Flere af Forskningsafsnittets medarbejdere har deltaget i mediedebat (tv, radio og aviser) om børnepsykiatriske emner.

Bevillinger modtaget i 2012

Nordic long-term OCD treatment study

Pulje til styrkelse af psykiatrisk forskning i Region Midtjylland: 56.000 kr.

Description and evaluation of sleep patterns in children with attention deficit/hyperactivity disorder before and after treatment

Pulje til styrkelse af psykiatrisk forskning i Region Midtjylland: 100.000 kr.

Neuro- og metacognitive markers and predictors of treatment response in childhood OCD

Pulje til styrkelse af psykiatrisk forskning i Region Midtjylland: 360.000 kr.

En kontrolleret sammenligning af intensiv gruppebehandling og individuel psykoterapi til patienter med typisk og atypisk anorexia nervosa i ambulant regi

Pulje til styrkelse af psykiatrisk forskning i Region Midtjylland: 363.500 kr.

Validering af Weiss Functional Impairment Rating Scale (WFIRS) - funktionsskala for skolebørn med ADHD

Pulje til styrkelse af psykiatrisk forskning i Region Midtjylland: 120.000 kr.

Er genvarianter i det glutaminerge system associeret med obsessiv-kompulsiv tilstand?

AU Ideas, Aarhus Universitet: 250.000 kr.